

Vergaderjaar 2025–2026

CLXIV

Herstel Groningen

M

**BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN
EN KONINKRIJKSRELATIES EN DE MINISTER VAN KLIMAAT EN
GROENE GROEI**

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 27 november 2025

Hierbij zenden wij u drie vonnissen inzake voorlopige voorzieningen in twee lopende juridische procedures tussen enerzijds de Staat en anderzijds Shell en/of ExxonMobil, de aandeelhouders van de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM). Er lopen meerdere juridische procedures met NAM, Shell en ExxonMobil die voortvloeien uit verschillende zienswijzen en interpretaties van afspraken die in het verleden zijn gemaakt over de afwikkeling van de gaswinning uit het Groningenveld. De verschillende procedures zijn te onderscheiden in contractuele arbitragezaken, één internationale investeringsarbitrage en diverse bezwaar- en beroepszaken. Op 19 september 2025 hebben wij de Kamer een actualisatie gegeven over alle juridische procedures met de NAM en haar aandeelhouders Shell en ExxonMobil. Wij willen de Kamer zo goed mogelijk over ontwikkelingen in alle juridische procedures informeren, waarbij wij enerzijds het belang van de procespositie van de Staat en anderzijds de afspraken ten aanzien van vertrouwelijkheid in acht moeten nemen.

Twee van de bijgevoegde vonnissen hebben betrekking op de internationale investeringsarbitrageprocedure (ECT-arbitrage) die is gestart door ExxonMobil Petroleum & Chemical BV (EMPC)¹. Het andere vonnis heeft betrekking op de door Shell Nederland B.V. (Shell) en ExxonMobil Holding Company Holland LLC (ExxonMobil) gestarte arbitrageprocedure over het Akkoord op Hoofdlijnen (AoH) bij het Nederlands Arbitrage Instituut (NAI).² De vonnissen gaan over voorlopige voorzieningen. Hierbij vraagt een partij om een voorlopige uitspraak in een urgente situatie, omdat deze partij meent dat de uitkomst van de arbitrageprocedure niet afgewacht kan worden. Het scheidsrecht geeft met een voorlopige voorziening

¹ Kamerstukken II 2024/25, 33 529, nr. 1340

² Zie Kamerstukken II 2023/24, 33 529, nr. 1212

geen definitief oordeel; het oordeel geldt slechts totdat in de hoofdzaak definitief is beslist.

Naast het informeren van de Kamer over drie recente vonnissen, maken wij van de gelegenheid gebruik u te informeren dat het vonnis in de eerste fase van de arbitrage versterken is vertraagd. In de Kamerbrief van september 2025³ werd verondersteld dat het vonnis in het vierde kwartaal van 2025 zal worden gewezen, maar inmiddels is door het scheidsgerecht bekend gemaakt dat het vonnis zal verschijnen in het eerste kwartaal van 2026.

Voordat wij inhoudelijk op de recente vonnissen ingaan, willen wij benadrukken dat de juridische procedures met NAM en/of Shell en ExxonMobil geen enkel effect hebben op de uitvoering van de schadeafhandeling en versterkingsoperatie.

Vonnissen inzake voorlopige voorzieningen in kader van de ECT-arbitrage

Vonnis Voorlopige voorziening inzake bodemprocedure Ondernemingsrechtbank Antwerpen

Het eerste vonnis van 31 oktober 2025 betreft de arbitragezaak die door het Belgische EMPC is aangevraagd bij het *International Centre for Settlement of Investment Disputes*. EMPC beweert indirect aandeelhouder van NAM te zijn en beroept zich als investeerder van NAM op de investeringsbescherming onder het Energiehandvestverdrag ofwel *Energy Charter Treaty* (ECT). EMPC meent schade te lijden door handelen van Nederland dat volgens EMPC in strijd met het ECT zou zijn.

Nederland heeft in reactie op deze arbitragezaak een bodemprocedure tegen EMPC gestart bij de Ondernemingsrechtbank Antwerpen. Het doel hiervan is vast te stellen dat EMPC een onrechtmatige daad begaat door het aanspannen van de ECT-arbitragezaak, omdat dit in strijd is met het Belgische recht en het Unierecht.⁴ In reactie daarop heeft EMPC een voorlopige voorziening gevraagd bij het scheidsgerecht in de ECT-arbitragezaak. Met deze voorlopige voorziening wilde EMPC de zaak van Nederland bij de Ondernemingsrechtbank Antwerpen beëindigen.

Met het gewezen vonnis heeft het scheidsgerecht bevolen de door Nederland gestarte procedure in Antwerpen *op te schorten*, totdat het scheidsgerecht zich heeft uitgelaten over zijn eigen bevoegdheid om over dit geschil te oordelen. Om uitvoering te geven aan dit vonnis, hebben de partijen de Ondernemingsrechtbank Antwerpen verzocht de procedure «naar de rol te verwijzen», wat betekent dat de procedure voor onbepaalde tijd niet in verdere behandeling genomen zal worden.

Vonnis Voorlopige voorziening inzake aanhouden heffingen

Het tweede vonnis heeft ook betrekking op de ECT-arbitragezaak. EMPC heeft het scheidsgerecht met een voorlopige voorziening gevraagd te beslissen dat de Staat geen heffingen voor de kosten van de schadeafhandeling en de versterkingsoperatie mag opleggen zolang de ECT-arbitragezaak loopt (het tweede verzoek om voorlopige maatregelen). *Aanvullend* heeft EMPC gevraagd in elk geval de heffing van 2024 niet op te leggen, totdat het scheidsgerecht heeft beslist over deze voorlopige voorziening (het aanvullende verzoek).

³ Zie Kamerstukken II 2024/25, 33 529, nr. 1340

⁴ Zie Kamerstukken II 2024/25, 33 529, nr. 1261

Het scheidsgerecht heeft het aanvullende verzoek van EMPC afgewezen. De Staat hoeft dus niet te wachten met het opleggen van heffingen over de gemaakte kosten in het jaar 2024 totdat het scheidsgerecht heeft beslist in de voorlopige voorziening over de heffingen. Daarnaast heeft het scheidsgerecht geoordeeld over de mogelijke situatie waarin NAM de heffingen over het jaar 2024 niet binnen de wettelijke betaaltermijn zou betalen, en Nederland deze betaling vervolgens zou afdwingen via een invorderingsbericht of executiemaatregel. Het scheidsgerecht merkt op dat EMPC opnieuw een voorlopige voorziening zou kunnen verzoeken, indien die situatie zich voordoet. Partijen hebben begin december 2025 een zitting over het tweede verzoek om voorlopige maatregelen. Het is de verwachting dat het scheidsgerecht spoedig daarna een vonnis zal wijzen.

Vonnis inzake voorlopige voorziening in kader van de AoH-arbitrage

Vonnis Voorlopige voorziening inzake het opleggen van heffingen 2024

Op 14 november 2025 heeft het scheidsgerecht vonnis gewezen in een door Shell en ExxonMobil verzochte voorlopige voorziening in de AoH-arbitrage. Deze arbitragezaak is in 2023 gestart.⁵ Conform de afspraken in het AoH met betrekking tot de openbaarmaking van vonnissen is het volledige vonnis van de voorlopige voorziening bijgevoegd, waarbij bedrijfsvertrouwelijke informatie en persoonsgegevens zijn gelakt.

Met deze voorlopige voorziening hebben Shell en ExxonMobil het scheidsgerecht verzocht om de Staat te gebieden zich te onthouden van het opleggen van heffingen voor de kosten van de schadeafhandeling en versterkingsoperatie over het jaar 2024 totdat aan een aantal voorwaarden is voldaan. De Staat heeft aangevoerd dat van deze voorwaarden geen sprake kan zijn, gelet op de afspraken die partijen hierover hebben gemaakt.

De gevraagde voorzieningen (die zouden leiden tot aanhouding van het opleggen van de bedoelde heffingen) zijn afgewezen door het scheidsgerecht. Volgens het scheidsgerecht weegt het belang van Shell en ExxonMobil onvoldoende zwaar ten opzichte van het belang van de Staat om tot toewijzing van het verzoek over te gaan. Dit betekent dat de heffingen voor de schadeafhandeling en versterkingsoperatie over het jaar 2024 aan NAM opgelegd mogen worden.

Het bijgevoegde vonnis gaat over de tweede voorlopige voorziening die Shell en ExxonMobil hebben gevraagd in de AoH-arbitragezaak. Eerder is de Kamer geïnformeerd over het vonnis inzake de eerste voorlopige voorziening over transparantie- en controleverplichtingen⁶. Naast deze twee door Shell en ExxonMobil gevraagde voorlopige voorzieningen, heeft de Staat op 18 september 2025 een voorlopige voorziening gevraagd over passende zekerheden. De Staat is van mening dat Shell en ExxonMobil de afspraken uit het AoH op dit punt niet zijn nagekomen. Het scheidsgerecht heeft hierover nog geen vonnis gewezen. Zodra dit vonnis verschijnt, wordt de Kamer hierover geïnformeerd.

Heffingen 2024 opgelegd aan NAM

De recent verschenen vonnissen hebben bevestigd dat de Staat gerechtigd is om heffingen voor de kosten van de schadeafhandeling en

⁵ Kamerstukken II 2023/24, 33 529, nr. 1212

⁶ Kamerstukken II 2024/25, 33 529, nr. 1277

versterkingsoperatie over 2024 aan NAM op te leggen. Op 18 november 2025 heeft de Staat een heffing van 1,35 miljard euro aan NAM opgelegd voor de kosten die in 2024 zijn gemaakt voor de afhandeling van fysieke schade, immateriële schade, waardedalingsschade en de versterkingsoperatie. Volgens de afdrachtensystematiek draagt de Staat uiteindelijk (bij benadering) 73 procent van de kosten voor de schadeafhandeling en versterkingsoperatie⁷. De ontvangsten worden bijgesteld op de begroting van BZK in de slotwet. De heffing is opgelegd als «tussentijdse» heffing. Deze dient tijdig betaald te worden. Daarna volgt een definitieve heffing met accountantscontrole.

Vervolgstappen

Wij zullen de Kamer zoveel mogelijk op de hoogte houden van verdere ontwikkelingen in deze arbitrageprocedures en de andere lopende procedures, met inachtneming van de procespositie van de Staat en de vertrouwelijkheid die voortvloeit uit de toepasselijke arbitragereglementen. Desgewenst kan de Kamer in een technische briefing nader vertrouwelijk worden geïnformeerd.

Tot slot hechten wij eraan nogmaals te benadrukken dat deze juridische procedures en daarmee ook deze vonnissen geen effect hebben op inwoners van Groningen. Het kabinet blijft zich inzetten voor gedupeerden met mijnbouwschade als gevolg van gaswinning uit het Groningenveld, ongeacht de juridische procedures met NAM, Shell en ExxonMobil.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Herstel Groningen, Koninkrijksrelaties en Digitalisering,
E. van Marum

De Minister van Klimaat en Groene Groei,
S.T.M. Hermans

⁷ Kamerstukken II, 2021/22, 33 529, nr. 932